

Küüditamise uurijad esitlesid raamatut märtsiküüditamisest

Elvi Vaher, Meie Maa 26.03.2002

Eile tähistati Saaremaal märtsiküüditamise 53. aastapäeva.

Mälestustalituste järel Kudjape kalmistu memoriaali juures ja Jaagarahul lõunastas bussitais mementolasi Kuressaare päevakeskuses. Samas tutvustasid Saaremaa Memento esimees Juta Vessik ja repressiivpoliitika uurimise komisjoni juhataja Peep Varju oma raamatut "Saaremaa inimkaotused Saksa okupatsiooni ja teise Nõukogude okupatsiooni aastail 1941–1953."

See on juba teine uurimus küüditamistest. Massirepressiooni põhjaliku uurimise ja talletamise eest sai Juta Vessik tänavu tunnustuseks Eesti Punase Risti V klassi medali.

Raamatu üks osa käsitleb Saaremaa inimkaotusi Saksa okupatsiooni aastail 1941-1944, teine poliitilisi arreteerimisi Saaremaal Nõukogude okupatsiooni ajal aastail 1944-1953 ja kolmas osa puudutab 1949. aasta küüditamist.

Raamatus on peale arhiividokumentide ja KGB töömeetodite uurimise kasutatud ka ellujäänute isiklike mälestusi, otsitud tõeteri väga mitmesugustest allikmaterjalidest. Arvukalt on toodud näiteid inimeste arreteerimistest, nende edasisest saatusest.

Seni on kindlaks tehtud 1020 inimese nimi, kes arreteeriti Saaremaal aastail 1944-53 poliitilistel põhjustel, ent nimekiri pole lõplik. N Liidu ja Saksamaa toimepandud kuritegude ohvriks langes Saaremaal aastail 1941-53 selle uurimustöö järgi vähemalt 8588 inimest; nii palju on ohvreid tuvastatud nimeliselt.

Saksa okupatsiooni ohvreid on teada umbes 1300. Raamatus on ära toodud ka 26 hukkunud metsavenna nimed.

Pikemalt peatus raamatu valmimisel Peep Varju, kelle pere hukkus Venemaal. Peep Varju nimetas Saare maakonda Eestis esimeseks, kus küüditamisest juba kaks raamatut ilmunud. Ta palus inimesi, kes raamatust ebatäpsusi leiavad, sellest teada anda Saaremaa Mementole.